

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 178/2016-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008, za účasti Okresného súdu Prešov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 3 500 € (slovom tritisícpäťsto eur), ktoré jej je Okresný súd Prešov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Prešov je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 303,16 € (slovom tristotri eur a šesťnásť centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Pavla Piovarčího ml., Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. januára 2016 doručená s'ťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím ml., Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008.

Zo s'ťažnosti a z jej príloh ústavný súd zistil, že s'ťažovateľka bola účastníčkou konania o určenie otcovstva a stále je účastníčkou konania o určenie vyživovacej povinnosti vedeného okresným súdom pod sp. zn. 20 C 102/2008 v procesnom postavení navrhovateľky. Návrh na začatie konania bol Okresnému súdu Bardejov doručený 22. októbra 2007.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pričom v tejto súvislosti v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Vo vzťahu k postupu súdu v predmetnom konaní je potrebné poukázať najmä na neefektívny a nesústredený postup súdu. To sa prejavilo jednak v chaotickom ustanovovaní znalcov, čo samo o sebe prispelo k zbytočnému predĺženiu trvania konania.

Neefektívny a nesústredený postup súdu vzhlíadam aj vo vyššie načrtnutej rovine, t. j., správanie odporcu v priebehu konania. Som toho názoru, že súd bezdôvodne a v rozpore so zákonom opakovaním akceptoval svojvôľu odporcu prejavujúcu sa v neúčastiach na pojednávaniach bez vážneho dôvodu, v neskorých ospravedlneniach z účasti na pojednávaniach, v doslovnom vyhýbaní sa akejkolvek elementárnej súčinnosti, pre akú je povinný každý účastník súdneho konania vo všeobecnosti. Je pre mňa nepochopiteľné, prečo všeobecný súd za všetky roky trvania predmetného súdneho konania nevyužil zákonné opatrenia, ktoré mu priznáva napr. § 53 Občianskeho súdneho poriadku a vo vzťahu k správaniu odporcu nezjednal nápravu. Tým podľa môjho názoru všeobecný súd nepochybne prispel k prieťahom v predmetnom súdnom konaní.

Posledným aspektom v postupe súdu, ktorý mal za následok prieťahy v konaní, je jednoznačne viacnásobná zmena zákonného sudcu. Počas trvania predmetného súdneho konania došlo k zmene zákonného sudcu až 6 krát, čo malo jednoznačne negatívny vplyv na plynulosť a rýchlosť súdneho konania ako základné atribúty súdneho konania vo všeobecnosti. Je pritom irelevantné, aké boli okolnosti a dôvody jednotlivých zmien, nakoľko tieto interné záležitosti súdu mňa ako účastníka nemôžu a nemusia zaujímať a v žiadnom prípade nemôžu byť na ujmu prejednávanej veci a účastníkom konania. Napokon, ani všeobecné súdy vo všeobecnosti neakceptujú nedodržanie lehôt, resp. ich zmeškanie zo strany účastníkov, pre ich rôzne, súkromné záležitosti, ktoré zapríčinili ich omeškanie, preto ako účastník nevidím dôvod, prečo uvedený stav na strane súdu akceptovať.“

Podľa názoru sťažovateľky „... označený súd si v rozpore s princípmi právneho štátu, resp. v rozpore s právnymi predpismi, neplní jednu zo svojich základných úloh, a to poskytnutie rýchlej a účinnej ochrany práv a právom chránených záujmov účastníkov

súdneho konania, dochádza k takému neúnosnému predlžovaniu súdneho konania, že u mňa ako sťažovateľky vyvoláva dojem, že predmetný súdny spor nebude možné skončiť“.

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 5 000 €, ktoré odôvodňuje takto:

„Nemožnosť dosiahnutia právoplatného a úplného skončenia mojej právnej veci vo mne vyvoláva pocit straty dôvery v súdny systém ako taký, pričom postupom času moja frustrácia ako účastníka konania zo stavu a priebehu konania dosiahla taký rozmer, že už reálne ani neverím a nedúfam v definitívne ukončenie môjho súdneho konania. Pocit straty dôvery v súd ako inštitúciu vo mne prehĺbuje fakt, že mnoho úkonov súdu som musela opakovane písomne navrhovať, žiadať, urgovať, upozorňovať súd na dôležité okolnosti, teda som musela aktívne suplovať činnosť všeobecného súdu, čo rozhodne nepatrí medzi povinnosti účastníka konania.

Mám za to, že vzhľadom na doterajší priebeh konania, ktoré vykazuje znaky zbytočných prietahov, taktiež zohľadňujúc fakt, že vo veci bolo podaných viacero urgencií a sťažností, ktoré nijakým zásadným spôsobom neovplyvnili činnosť súdu, samotné uplatnenie právomoci Ústavného súdu v podobe príkazu okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov dostatočne nereparuje porušenie nášho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy.“

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C/102/2008, porušené bolo.

2) Okresnému súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C/102/2008, prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3) Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 5000 €, ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4) Okresný súd Prešov je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania na účet jej právneho zástupcu, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

Ešte pred predbežným prerokovaním ústavný súd požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu reagoval predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprO 193/2016, SprU 3001/2016 z 9. februára 2016, v ktorom uvádza:

„Sťažnosť [REDAKOVANÉ] je všeobecná a v niektorých častiach, týkajúcich sa najmä nesústredeného postupu súdu, neuvádza žiadne konkrétne skutkové okolnosti, ktoré by bližšie vymedzovali predmet konania a konkrétneho posudzovania Ústavného súdu SR. Okrem všeobecnej konštatácie dĺžky konania zo sťažnosti nie je dostatočne zrejmé v čom, resp. v akom konkrétnom postupe (nečinnosti) súdu, okrem viacnásobnej zmeny zákonného sudcu, sťažovateľka vidí porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, čo následne vylučuje resp. sťažuje aj konkrétne vyjadrenie sa v tejto veci.

Predmetná vec bola [REDAKOVANÉ] pridelená na vybavenie po zmene v obsadení súdu na základe Dodatku č. 8 k Rozvrhu práce Okresného súdu Prešov na rok 2014, a preto sa k predchádzajúcemu konaniu zákonný sudca nevedel vyjadriť. Následne po pridelení veci, zákonný sudca po primeranom nastudovaní postupoval sústredene, v primeraných lehotách a bez zbytočných prieťahov.

Vec je spisovo rozsiahla s viacerými rôznymi (i vzájomnými) procesnými návrhmi, pričom vo veci samej je už dávnejšie čiastočne vybavená, rozhodnutá rozsudkom zo dňa 10. 12. 2012 právoplatným v roku 2013. Časť súdnej ochrany bola navyše realizovaná aj právoplatnými predbežnými opatreniami vydanými počas konania. V súčasnosti je vec ku dňu 06. 11. 2015 neprávoplatne rozhodnutá aj vo zvyšku, rozsudok po predĺžení lehoty na jeho napísanie bol dňa 28. 01. 2016 expedovaný a účastníkom plynie lehota na podanie prípadného odvolania.

Pre úplnosť poukazujem na to, že sťažovateľka je od právoplatnosti predchádzajúceho rozsudku účastníčkou konania už len čo do časti týkajúcej sa výživného pre odporcu v 2. rade za čas, keď bol maloletým dieťaťom tri roky spätne pred podaním

návrhu, pričom odporca v 2. rade, na podporu ktorého v konaní vystupovala, nepreberaním zásielok, svojimi podaniami a neúčastou tiež prispel k dĺžke súdneho konania v tejto veci.“

Uznesením č. k. II. ÚS 178/2016-18 z 24. februára 2016 ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil predchádzajúce vyjadrenie okresného súdu k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprO 193/2016, SprU 3001/2016 z 11. marca 2016 oznámil, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, a svoje predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti nedoplnil.

Následne ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. 1 SprO 193/2016, SprU 3001/2016 z 9. februára 2016 a z 11. marca 2016 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 5. apríla 2016 uvádza:

„Skutočnosti uvedené vo vyjadrení predsedu Okresného súdu Prešov, považujem vzhľadom na obsah mojej ústavnej sťažnosti za irelevantné. Mám za to, že som sa v rámci svojej sťažnosti relevantne vysporiadala so situáciou, ktorá v mojej, resp. synovej právnej veci nastala. Svoju vecnú a právnu argumentáciu považujem za dostatočnú.

Nadalej zastávam názor, že nie mojou vinou, resp. nie vinou môjho syna nastal stav, kedy predmetnú právnu vec nebolo možné od roku 2008 právoplatne skončiť. Primárny podiel na danom stave má nesústredený a zmätočný postup súdu, ktorý nedokázal postupovať tak, aby vo veci nevznikali prietahy, trvám na tom, že celková dĺžka konania,

bez ohľadu na čiastkové rozhodnutia, je vzhľadom na charakter veci a požiadavku právnej istoty účastníka, vo svetle tuzemskej, ale i medzinárodnej judikatúry, jednoznačne neprijateľná.

Pokiaľ predseda Okresného súdu Prešov poukazuje na moje správanie ako účastníka v konaní, bolo práve úlohou súdu, aby v prípade, že ho považoval za nevhodné, aj s ohľadom na dĺžku konania, zrovnal nápravu inštitútmi, ktoré mu platný právny poriadok priznáva. K žiadnemu takému kroku však súd nepristúpil, preto túto argumentáciu považujem za zbytočnú.

Je nutné však upozorniť na fakt, že ani jeden zo zákonných sudcov, ktorí boli v mojej právnej veci činní, nedokázal zrovnat' nápravu, najmä vo vzťahu k správaniu otca, resp. odporcu, ktorý svojím špekulatívnym prístupom dlhodobo maril akýkoľvek postup vo veci a súd mu ho toleroval. Tým primárne súd prispel k stavu, ktorý vo mojej právnej veci nastal.

Z uvedeného dôvodu trvám v celom rozsahu na skutočnostiach uvedených v mojej písomnej sťažnosti a túto považujem za dôvodné.

Vo vzťahu k výzve súdu na vyjadrenie sa k požiadavke ústneho pojednávania vo veci uvádzam, že na ústnom prejednaní mojej ústavnej sťažnosti netrvám.“

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo sťažnosti, z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 102/2008 a z písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

1. Dňa 22. októbra 2007 sťažovateľka doručila Okresnému súdu Bardejov návrh na určenie otcovstva.

2. Dňa 12. novembra 2007 bol návrh na začatie konania doručovaný protistrane na vyjadrenie, účastníkom boli doručované aj procesné poučenia.

3. Dňa 5. decembra 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené bez prerokovania veci, keďže odporca nemal vykázané doručenie predvolania.

4. Pojednávanie nariadené na 23. január 2008 bolo odročené z dôvodu uplatnenia námietky miestnej nepríslušnosti súdu.

5. Dňa 25. januára 2008 bola vec z dôvodu miestnej nepríslušnosti postúpená Okresnému súdu Prešov.

6. V dňoch 5. júna 2008, 4. septembra 2008 a 23. septembra 2008 sa nariadené pojednávania odročovali bez prerokovania veci z dôvodu práceneschopnosti odporcu.

7. Dňa 7. októbra 2008 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie znalcom z odboru analýzy DNA; proti uzneseniu o ustanovení znalca sa 21. októbra 2008 odvolal odporca.

8. Dňa 23. októbra 2008 okresný súd uznesením sudcu ustanovil znalca z odvetvia analýzy DNA; odporca 5. novembra 2008 podal odvolanie proti uzneseniu o ustanovení znalca.

9. Odvolanie odporcu okresný súd 27. novembra 2008 zaslal na vyjadrenie protistrane a 8. januára 2009 vec predložil na rozhodnutie odvolaciemu súdu; dňa 11. februára 2009 odvolací súd odvolanie odporcu odmietol a vec vrátil okresnému súdu 13. februára 2009.

10. Dňa 17. februára 2009 okresný súd doručoval rozhodnutie odvolacieho súdu účastníkom konania.

11. Dňa 20. marca 2009 okresný súd zaslal spis znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku. Znalec 22. apríla 2009 oznámil okresnému súdu ukončenie znaleckej činnosti k 31. marcu 2009. Okresný súd 12. mája 2009 uznesením ustanovil nového znalca na vypracovanie znaleckého posudku a 12. augusta 2009 zaslal spis znalcovi na vypracovanie posudku.

12. Dňa 8. októbra 2009 okresný súd vyzval znalca, aby oznámil, v akom štádiu sa nachádza vypracovanie posudku; znalec okresnému súdu 16. októbra 2009 oznámil, že nie je vypracovaný posudok z dôvodu, že sťažovateľka sa opakovanne nedostavila na odber.

13. Dňa 26. novembra 2009 znalec doručil okresnému súdu vypracovaný znalecký posudok spolu s vyúčtovaním znalečného; dňa 11. decembra 2009 okresný súd uznesením priznal znalcovi znalečné.

14. Pojednávania nariadené na 26. január 2010 a 18. február 2010 boli odročené bez prerokovania veci na žiadosť právneho zástupcu odporcu z dôvodu kolízie termínov pojednávaní.

15. Dňa 10. marca 2010 sťažovateľka podala návrh na vydanie predbežného opatrenia vo veci výživného na maloleté dieťa.

16. Dňa 16. marca 2010 okresný súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zaslal odporcovi spolu s výzvou na preukázanie výšky príjmov.

17. Dňa 18. marca 2010 bolo pojednávanie odročené bez prerokovania veci z dôvodu práceneschopnosti odporcu.

18. Dňa 9. apríla 2010 okresný súd uznesením nariadil predbežné opatrenie, proti ktorému odporca podal 28. apríla 2010 odvolanie; 14. mája 2010 okresný súd spis predložil odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.

19. Dňa 20. mája 2010 odvolací súd rozhodnutie okresného súdu potvrdil a vec mu 27. mája 2010 vrátil.

20. Pojednávania nariadené na 18. máj 2010 a 14. september 2010 boli odročené pre neprítomnosť odporcu z dôvodu práceneschopnosti.

21. Dňa 4. októbra 2010 okresný súd uznesením uložil poriadkovú pokutu právnemu zástupcovi odporcu.

22. Dňa 4. novembra 2010 bolo pojednávanie opätovne odročené bez prerokovania veci pre neprítomnosť odporcu a jeho právneho zástupcu. Ďalšie pojednávanie nariadené na 9. december 2010 bolo taktiež odročené pre neprítomnosť účastníkov konania, zároveň bol podaný návrh na vydanie predbežného opatrenia (zvýšenie výživného).

23. Dňa 3. januára 2011 okresný súd návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

24. Dňa 20. januára 2011 okresný súd pojednávanie odročil bez prerokovania veci z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania.

25. Dňa 25. januára 2011 podala sťažovateľka odvolanie proti rozhodnutiu o predbežnom opatrení. Okresný súd 21. februára 2011 vec predložil na rozhodnutie

odvolaciemu súdu, ktorý 25. februára 2011 potvrdil rozhodnutie okresného súdu a vec mu 3. marca 2011 vrátil.

26. Dňa 17. marca 2011 bola vec prerokovaná na pojednávaní bez prítomnosti odporcu, ktorý žiadal o odročenie z dôvodu zmeny právneho zástupcu (16. marca 2011).

27. Pojednávanie nariadené na 3. máj 2011 bolo odročené z dôvodu, že sudca oznámil svoju zaujatosť; dňa 12. mája 2011 bola vec predložená Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“), ktorý 26. mája 2011 rozhodol, že zákonný sudca je vylúčený z prerokovania a rozhodovania veci, a vec vrátil okresnému súdu 13. júna 2011.

28. Pojednávanie nariadené na 14. september 2011 bolo pojednávanie odročené (právny zástupca odporcu sa ospravedlnil). Ďalšie pojednávanie nariadené na 3. október 2011 bolo opätovne odročené z dôvodu neospravedlnenej neprítomnosti odporcu.

29. Dňa 31. októbra 2011 bola vec prerokovaná na pojednávaní.

30. Dňa 13. januára 2012 odporca požiadal o ustanovenie právneho zástupcu z dôvodu nemajetnosti; pojednávanie nariadené na 16. január 2012 bolo odročené na účely rozhodnutia o žiadosti odporcu o ustanovenie právneho zástupcu. V ten istý deň odporca v II. rade (plnoleté dieťa) požiadal, aby mu okresný súd predbežným opatrením zvýšil výživné.

31. Dňa 24. januára 2012 okresný súd uznesením vydal predbežné opatrenie, proti tomuto uzneseniu podali sťažovateľka (15. februára 2012) a tiež odporca v I. rade (7. marca 2012) odvolanie.

32. Dňa 11. apríla 2012 okresný súd vydal opravné uznesenie k predbežnému opatreniu a 11. mája 2012 vec predložil odvolaciemu súdu; odvolací súd 22. mája potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu 25. mája 2012 vrátil.

33. Dňa 17. júla 2012 odporca v II. rade podal návrh na vydanie predbežného opatrenia; okresný súd 13. augusta 2012 návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol.

34. Dňa 5. septembra 2012 podal odporca v II. rade odvolanie proti zamietnutiu návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

35. Pojednávanie nariadené na 17. september 2012 bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu odporcu.

36. Dňa 1. októbra 2012 okresný súd vec predložil krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní. Krajský súd 9. októbra 2012 uznesením potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu 16. októbra 2012 vrátil.

37. Dňa 19. novembra 2012 okresný súd vec prerokoval na pojednávaní a 10. decembra 2012 na pojednávaní vyhlásil rozsudok, ktorým určil otcovstvo a upravil vyživovaciu povinnosť. Sťažovateľka podala proti tomuto rozsudku odvolanie 20. decembra 2012 a odporca v I. rade 21. decembra 2012. Okresný súd 10. januára 2013 doručoval odvolanie účastníkov protistrane a vyzval odporcu na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

38. Dňa 15. februára 2013 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

39. Krajský súd uznesením z 30. mája 2013 uložil okresnému súdu povinnosť rozhodnúť o celom predmete konania v lehote 30 dní a 12. júna 2013 spis vrátil okresnému súdu.

40. Okresný súd na pojednávaní konanom 8. júla 2013 vyhlásil dopĺňací rozsudok, proti ktorému podala 2. augusta 2013 sťažovateľka odvolanie, ku ktorému sa 26. augusta 2013 písomne pripojil odporca v II. rade.

41. Dňa 27. septembra 2013 bol spis predložený krajskému súdu, ktorý rozsudkom z 28. október 2013 potvrdil rozhodnutie okresného súdu vo výroku o určení otcovstva a vo výživnom v časti potvrdil a v časti zrušil a 28. novembra 2013 vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

42. Dňa 12. decembra 2013 okresný súd doručoval rozsudok krajského súdu účastníkom konania.

43. Dňa 10. marca 2014 okresný súd odročil pojednávanie pre neospravedlненú neprítomnosť odporcu v I. rade.

44. Dňa 3. marca 2015 okresný súd vyzval účastníkov konania, aby preložili listinné dôkazy.

45. Dňa 30. marca 2015 podal odporca v I. rade návrh, aby okresný súd predbežným opatrením znížil jeho vyživovaciu povinnosť.

45. Pojednávanie nariadené na 10. apríl 2015 bolo odročené na základe žiadosti sťažovateľky a odporcu v II. rade (vypovedanie právneho zastúpenia) a z dôvodu práceneschopnosti odporcu v I. rade.

46. Pojednávanie nariadené na 16. jún 2015 bolo taktiež odročené z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu sťažovateľky.

47. Na pojednávaniach nariadených na 29. september 2015 a 27. október 2015 bola vec prerokovaná (vypočutie účastníkovi konania).

48. Na pojednávaní konanom 6. novembra 2015 okresný súd vec prerokoval a vyhlásil rozsudok, ktorým upravil vyživovacia povinnosť a zároveň zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia.

49. Dňa 29. januára 2016 bol rozsudok expedovaný účastníkom konania.

50. Dňa 16. februára 2016 podal odporca v I. rade odvolanie odporcu proti jednému z výrokov rozsudku zo 6. novembra 2015.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie

stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam

pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že konanie o určenie otcovstva v spojení s konaním o výchove a výžive maloletého dieťaťa tvoria bežnú časť civilnoprávnej agendy všeobecných súdov, pričom k tejto problematike existuje rozsiahla a v zásade ustálená judikatúra. Ústavný súd preto nepovažuje prerokúvanú vec za právne zložitú. Zo skutkového hľadiska ústavný súd zastáva názor, že ide o vec, ktorú možno považovať za fakticky zložitejšiu (najmä z dôvodu potreby vykonať znalecké dokazovanie na určenie, resp. vylúčenie otcovstva, ako aj potreby zabezpečiť väčšie množstvo listinných dôkazov v súvislosti so zisťovaním príjmov a výdavkov účastníkov konania a následným určením vyživovacej povinnosti). Ústavný súd zároveň ale konštatuje, že faktická zložitosť veci nemôže ospravedlniť skutočnosť, že vec ani po uplynutí ôsmich rokov od podania návrhu nie je dosiaľ (vo vzťahu k celému predmetu konania) právoplatne skončená. Pokiaľ ide o povahu veci, ústavný súd konštatuje, že ide o vec, ktorá vyžaduje osobitnú starostlivosť zo strany konajúceho súdu.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorú by bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľky, ktorá je účastníčkou konania, v súvislosti s prietahmi v tomto konaní.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Zo súdneho spisu sp. zn. 20 C 102/2008 vyplýva, že v doterajšom priebehu napadnutého konania sa vyskytlo len jedno obdobie dlhodobej neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu (od 12. decembra 2013 do 3. marca 2015), avšak konanie ako celok je podľa názoru ústavného súdu poznačené najmä neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou súvisiacou predovšetkým so zabezpečením prítomnosti odporcu v I. rade na pojednávaní. Okresný súd v napadnutom konaní dôsledne nevyužil procesné prostriedky, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok na zabezpečenie účasti odporcu v I. rade na pojednávaní, čím došlo k zbytočným priet'ahom v konaní.

Za prejav nesústredenosti postupu okresného súdu ústavný súd považuje aj skutočnosť, že rozsudok vo veci samej sp. zn. 20 C 102/2008 z 10. decembra 2012 bol neúplný, čo taktiež vyvolalo zbytočné priet'ahy. Odvolací súd totiž pred rozhodnutím o odvolaní účastníkov konania uložil okresnému súdu povinnosť rozhodnúť o celom predmete konania v lehote 30 dní. Následne vydal okresný súd doplnčací rozsudok sp. zn. 20 C 102/2008 z 8. júla 2013, ktorý napadla s'ťažovateľka odvolaním. Krajský súd rozsudok okresného súdu sp. zn. 20 C 102/2008 z 10. decembra 2012 v spojení s jeho doplnčacím rozsudkom sp. zn. 20 C 102/2008 z 8. júla 2013 vo výroku o určení otcovstva potvrdil, vo výroku o výživnom v časti potvrdil a v časti zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Takýto postup podľa názoru ústavného súdu nesmeruje efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania, a preto nie je zlučiteľný so základným právom s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 102/2008 konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľka sa domáha priznania primeraného finančného zadostučinenia v sume 5 000 € z dôvodov citovaných v časti I tohto nálezu.

Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadostučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na charakter neefektívnej činnosti okresného súdu, berúc do úvahy obdobie jeho neodôvodnenej nečinnosti, doterajšiu neprimeranú dĺžku napadnutého konania, jeho povahu a význam pre sťažovateľku dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 500 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. Pavlom Piovarčím, ml., Štúrova 20, Košice. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 € (za 2 úkony urobené v roku 2016).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Sťažovateľke priznal za každý úkon vykonaný v roku 2016 sumu 143 €, čo predstavuje sumu 286 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2016 po 8,58 €, čo spolu predstavuje sumu 303,16 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2016